EUROOPAN PARLAMENTTI

2004 *2009*

Kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunta

2008/2160(INI)

6.1.2009

MIETINTÖLUONNOS

johon sisältyy ehdotus Euroopan parlamentin suositukseksi neuvostolle turvallisuuden ja perusvapauksien vahvistamisesta internetissä (2008/2160(INI))

Kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunta

Esittelijä: Stavros Lambrinidis

PR_INI_art114

SISÄLLYS

Sivu

EHDOTUS EUROOPAN PARLAMENTIN SUOSITUKSEKSI NEUVOSTOLLE 4

EHDOTUS SUOSITUKSEKSI NEUVOSTOLLE (B6-0302/2008).....10

EHDOTUS EUROOPAN PARLAMENTIN SUOSITUKSEKSI NEUVOSTOLLE

turvallisuuden ja perusvapauksien vahvistamisesta internetissä
(2008/2160(INI))

Euroopan parlamentti, joka

– ottaa huomioon Stavros Lambrinidisin PSE-ryhmän puolesta laatiman ehdotuksen Euroopan parlamentin suositukseksi neuvostolle turvallisuuden ja perusvapauksien vahvistamisesta internetissä (B6-0302/2008),

– ottaa huomioon kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen, ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn Euroopan yleissopimuksen ja Euroopan unionin perusoikeuskirjan[1], ja erityisesti niiden säännökset, jotka liittyvät henkilötietojen suojaan, sananvapauteen, yksityis- ja perhe-elämän kunnioittamiseen sekä vapautta ja turvallisuutta koskevaan oikeuteen,

– ottaa huomioon yksilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta 24. lokakuuta 1995 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 95/46/EY[2], rikosasioissa tehtävässä poliisi- ja oikeudellisessa yhteistyössä käsiteltävien henkilötietojen suojaamisesta 27. marraskuuta 2008 tehdyn neuvoston puitepäätöksen 2008/977/YOS[3], julkisen sektorin hallussa olevien tietojen uudelleenkäytöstä 17. marraskuuta 2003 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2003/98/EY[4], komission 13. marraskuuta 2007 esittämän ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin antamiseksi yleispalvelusta ja käyttäjien oikeuksista sähköisten viestintäverkkojen ja -palvelujen alalla annetun direktiivin 2002/22/EY, henkilötietojen käsittelystä ja yksityisyyden suojasta sähköisen viestinnän alalla annetun direktiivin 2002/58/EY ja kuluttajansuojaa koskevasta yhteistyöstä annetun asetuksen (EY) N:o 2006/2004 muuttamisesta (KOM(2007)0698), yleisesti saatavilla olevien sähköisten viestintäpalvelujen tai yleisten viestintäverkkojen yhteydessä tuotettavien tai käsiteltävien tietojen säilyttämisestä, 15. maaliskuuta 2006 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2006/24/EY)[5] sekä julkisasiamiehen 14. lokakuuta 2008 antaman ratkaisuehdotuksen asiassa C-301/06 Irlanti vastaan Euroopan parlamentti ja Euroopan unionin neuvosto,

– ottaa huomioon tietojärjestelmiin kohdistuvista hyökkäyksistä 24. helmikuuta 2005 tehdyn neuvoston puitepäätöksen 2005/222/YOS[6], muihin maksuvälineisiin kuin käteisrahaan liittyvien petosta ja väärennysten torjunnasta 28. toukokuuta 2001 tehdyn neuvoston puitepäätöksen 2001/413/YOS[7], terrorismin torjumisesta tehdyn puitepäätöksen 2002/475/YOS muuttamisesta 28. marraskuuta 2008 tehdyn neuvoston puitepäätöksen

[1] EYVL C 364, 18.12.2000, s. 1.
[2] EYVL L 281, 23.11.1995, s. 31.
[3] EUVL L 350, 30.12.2008, s. 60.
[4] EUVL L 345, 31.12.2003, s. 90.
[5] EUVL L 105, 13.4.2006, s. 54.
[6] EUVL L 69, 16.3.2005, s. 67.
[7] EYVL L 149, 2.6.2001, s. 1.

2008/919/YOS[1], komission 22. toukokuuta 2007 esittämän tiedonannon neuvostolle, Euroopan parlamentille ja alueiden komitealle "Tavoitteena yleinen toimintalinja tietoverkkorikollisuuden torjumiseksi" (KOM(2007)0267) sekä äskettäiset aloitteet vakavan rikollisuuden ja terrorismin paljastamiseksi (esimerkiksi internetin sisällön valvontaa koskevan Check the Web -hankkeen),

– ottaa huomioon Euroopan neuvoston, Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön (OECD) ja Yhdistyneiden kansakuntien tekemän työn niin rikollisuuden ja verkkorikollisuuden torjumisen kuin myös perusoikeuksien ja -vapauksien kunnioittamisen puolesta myös internetissä[2],

– ottaa huomioon eurooppalaisten tuomioistuinten ja kansallisten perustuslakituomioistuinten viimeaikaiset tuomiot ja erityisesti Saksan perustuslakituomioistuimen tuomion, jossa tunnustetaan erillisoikeus tietotekniikkajärjestelmien luottamuksellisuuden ja koskemattomuuden suojelemiselle[3],

– ottaa huomioon työjärjestyksen 114 artiklan 3 kohdan ja 94 artiklan,

– ottaa huomioon kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunnan mietinnön ja kulttuuri- ja koulutusvaliokunnan lausunnon (A6-0000/2008),

A. katsoo, että internetin kehitys osoittaa, että siitä on tulossa korvaamaton väline demokraattisten aloitteiden edistämisessä, uusi foorumi poliittiselle keskustelulle (esimerkiksi online-kampanjointi, sähköinen äänestäminen), keskeinen väline maailmanlaajuisesti käytettäessä sananvapautta (esimerkiksi verkkopäiväkirjan pito) sekä kehitettäessä liiketoimintaa,

B. katsoo, että internet antaa täyden merkityksen sananvapauden määritelmälle, joka on kirjattu Euroopan unionin perusoikeuskirjan 11 artiklaan, erityisesti sen "alueellisista rajoista riippumattomalle" ulottuvuudelle,

C. katsoo, että avoimuutta, yksityisyyden kunnioittamista ja luottamuksen ilmapiiriä internetin sidosryhmien välillä pitäisi pitää korvaamattomina tekijöinä kehitettäessä kestävää näkemystä internet-turvallisuudesta,

D. ottaa huomioon, että vapautensa takia internetiä on myös käytetty väkivaltaisten ja epädemokraattisten viestien, kuten terrori-iskuihin yllyttävien viestien, levittämiseen; katsoo, että laajemmat tietoverkkorikollisuuden uhat ovat lisääntyneet maailmanlaajuisesti ja että ne ovat vaaraksi yksilöille (myös lapsille) ja verkoille,

E. katsoo, että näihin rikoksiin on reagoitava tehokkaasti ja määrätietoisesti muuttamatta internetin pohjimmiltaan vapaata ja avointa luonnetta,

---

[1] EUVL L 330, 9.12.2008, s. 21.
[2] Esimerkiksi: Euroopan neuvoston tietoverkkorikollisuutta koskeva yleissopimus, tehty 23. marraskuuta 2001; Euroopan neuvoston yleissopimus yksilöiden suojelusta henkilötietojen automaattisessa tietojenkäsittelyssä, tehty 28. tammikuuta 1981.
[3] BVerfG, 1 BvR 370/07, 27.2.2008, Absatz-Nr. (1 - 333).

F. katsoo, että demokraattisessa yhteiskunnassa nimenomaan kansalaisilla on oikeus tarkkailla ja arvioida päivittäin hallitustensa ja heille palveluja tuottavien yksityisten yritysten toimintaa ja mielipiteitä, eikä hallituksilla tai yrityksillä tarkkailla ja arvioida päivittäin kansalaisten toimintaa ja mielipiteitä; katsoo, että teknisesti edistykselliset valvontamenetelmät yhdessä niiden käyttämisen rajoista säädettyjen löyhyyden lakien kanssa yhä enenevässä määrin uhkaavat tätä periaatetta,

G. katsoo, että teknologian kehitys yhä useammin mahdollistaa kansalaisten salaisen ja käytännössä huomaamattoman valvonnan heidän toimiessaan internetissä; katsoo, että valvontamenetelmien pelkän olemassaolon ei pitäisi automaattisesti oikeuttaa niiden käyttöä, vaan etusijalla olevan kansalaisten perusoikeuksien suojelun perusteella pitäisi määritellä rajat ja täsmälliset olosuhteet, joissa viranomaiset tai yksityiset yritykset voivat käyttää näitä menetelmiä,

H. katsoo, että on palautettava mieleen, että kun on kyse sananvapauden tai yksityiselämän kunnioittamisen kaltaisista oikeuksista, viranomaiset saavat puuttua niiden käyttämiseen vain, jos viranomaistoimet ovat lainmukaisia, välttämättömiä ja oikeasuhtaisia demokraattisessa yhteiskunnassa,

I. ottaa huomioon, että maailmanlaajuisen, avoimen ja osallistavan luonteensa takia internet yleensä on vapaa väline, mutta tämä ei sulje pois tarvetta harkita kansallisella ja kansainvälisellä tasolla sekä julkisella että yksityisellä sektorilla, miten internetin käyttäjien perusvapauksia sekä turvallisuutta kunnioitetaan ja suojellaan,

J katsoo, että digitaalisesta lukutaidottomuudesta tulee 2000-luvun uusi lukutaidottomuuden muoto; katsoo, että internetin käyttömahdollisuuden varmistaminen kaikille kansalaisille on siksi yhtä tärkeää kuin kaikkien kansalaisten koulutuksen varmistaminen ja että hallitukset tai yksityiset yritykset eivät saisi evätä tätä mahdollisuutta uhkaamalla rangaistuksella; katsoo, että on tärkeää käsitellä esille tulevia kysymyksiä, kuten verkon puolueettomuutta, yhteentoimivuutta, kaikkien internetin palvelinten maailmanlaajuista tavoitettavuutta sekä avointen formaattien ja standardien käyttämistä,

K. katsoo, että oikea tasapaino pitäisi säilyttää luovan alan ja kulttuurialan kokeiluille ja vaihdolle avaavan ennennäkemättömiä mahdollisuuksia julkisen sektorin tiedon uudelleenkäytön sekä teollis- ja tekijänoikeuksien suojaamisen välillä,

1. suosittaa neuvostolle, että

Kaikille täysimääräinen ja turvallinen pääsy internetiin

a) osallistutaan ponnisteluihin, joilla pyritään luomaan internetistä tärkeä väline käyttäjien vaikutusvallan lisäämiseksi ja ympäristö, joka sallii alhaalta ylöspäin suuntautuvien lähestymistapojen ja sähköisen demokratian kehityksen varmistaen samalla asianmukaisten suojatoimien luomisen, koska alalla voi kehittyä uusia valvonnan ja sensuurin muotoja; otetaan huomioon, että käyttäjien internetissä nauttiman vapauden ja yksityiselämän suojan pitäisi olla todellista eikä näennäistä,

b) tunnustetaan, että internet voi olla ainutlaatuinen mahdollisuus tehostaa osallistuvaa kansalaisuutta ja että tässä suhteessa pääsy verkkoihin ja sisältöihin on yksi keskeisistä tekijöistä; suositellaan, että kyseistä asiaa kehitetään edelleen sen olettamuksen pohjalta, että jokaisella on oikeus olla osallisena tietoyhteiskunnassa ja että instituutioilla ja sidosryhmillä kaikilla tasoilla on yleinen vastuu avustaa tämän kehityksen toteuttamisessa[1] ja käydä siten käsiksi uuteen kaksitahoiseen haasteeseen, jonka digitaalinen lukutaidottomuus ja demokratian ulkopuolelle jääminen sähköisten viestintävälineiden aikakaudella muodostavat[2],

c) varmistetaan yhdessä muiden toimijoiden kanssa, että turvallisuutta, sananvapautta ja yksityisyyttä sekä avoimuutta internetissä ei pidetä kilpailevina tavoitteina vaan että niitä käsitellään samanaikaisesti ja kokonaisvaltaisesti, joka vastaa asianmukaisesti kaikkiin näihin vaatimuksiin,

Vahva sitoutuminen tietoverkkorikollisuuden torjuntaan

d) kehotetaan neuvoston puheenjohtajavaltiota ja komissiota harkitsemaan kokonaisvaltaista strategiaa tietoverkkorikollisuuden torjumiseksi, myös tapoja, joilla käsitellään väärän henkilöllisyyden käyttöä EU:n tasolla,

e) kannustetaan pohtimaan julkisen ja yksityisen sektorin toimijoiden välistä välttämätöntä yhteistyötä tällä alalla ja lainvalvontaviranomaisten yhteistyön tehostamista,

f) jatketaan Check the Web -hankkeen puitteissa tehtyä työtä ja edistetään toimia, joiden avulla pyritään tehostamaan tietoverkkorikollisuutta koskevan tiedon levittämistä, esimerkiksi äskettäisiä aloitteita kansallisten hälytysjärjestelmien ja eurooppalaisen hälytysjärjestelmän luomiseksi, joita käytetään internetissä tehdyistä rikoksista ilmoittamiseen, jos välttämättömät suojakeinot ovat käytössä,

g) kannustetaan lasten suojeluun tarkoitettuja ohjelmia ja koulutetaan heidän vanhempiaan EU:n lainsäädännön mukaisesti uusien verkossa esiintyvien vaarojen osalta ja laaditaan vaikutustenarviointi nykyisten ohjelmien tehokkuudesta tähän mennessä,

h) annetaan teollis- ja tekijänoikeuksien noudattamisen varmistamiseen tähtääviä rikosoikeudellisia toimenpiteitä koskeva direktiivi ja kielletään samalla kyseisessä tarkoituksessa kaikkien internetin käyttäjien toiminnan järjestelmällinen tarkkailu ja valvonta internetissä sekä varmistetaan, että rangaistukset ovat oikeassa suhteessa tehtyihin rikkomuksiin; kunnioitetaan myös yksittäisten käyttäjien sananvapautta ja yhdistymisvapautta ja torjutaan teollis- ja tekijänoikeuksiin kohdistuvien, tietoverkoissa tehtävien rikkomusten kannustimia, myös eräitä liiallisia käyttöoikeusrajoituksia, joita teollis- ja tekijänoikeuksien haltijat itse ovat asettaneet,

[1] Katso Kreikan perustuslaki ja sen 5A pykälä.

[2] Euroopan neuvoston 17. syyskuuta 2008 julkaisemassa asiakirjassa "Internet - a critical resource for all" korostetaan myös, että oikeudenmukaisuuden ja osallistumisen varmistaminen ja edistäminen internetin osalta on merkittävä askel oikeudenmukaisuuden ja osallistumisen kehittymiselle koko yhteiskunnassa.

i) varmistetaan, että kiistanalaisten poliittisten mielipiteiden ilmaisemisesta internetissä, myös terrorismin osalta, ei panna vireille rikosoikeudenkäyntiä,

Perusoikeuksien ehdottoman suojelun ja tehostetun edistämisen jatkuva huomioon ottaminen internetin osalta

j) katsotaan, että "sähköisestä henkilöllisyydestä" on enenevässä määrin tulossa olennainen osa minuutta ja että tässä suhteessa sitä kannattaa suojella asianmukaisesti ja tehokkaasti sekä yksityisten että julkisten toimijoiden tunkeilulta; otetaan asianmukaisesti huomioon nimettömyyden, salanimien ja tietovirtojen hallinnan merkitys yksityisyydelle ja että käyttäjille pitäisi tarjota keinot yksityisyyden suojaamiseksi tehokkaasti,

k) tunnustetaan vaarat internetin valvonnan ja hallinnan sellaisissa muodoissa, joiden avulla pyritään myös seuraamaan yksilön jokaista liikettä verkossa ja joiden tarkoituksena on tehdä käyttäjästä profiili ja antaa "pisteitä"; tehdään selväksi, että tällaisia menetelmiä pitäisi aina arvioida niiden välttämättömyyden ja suhteellisuuden kannalta niiden tavoitteiden valossa, joihin niillä pyritään; korostetaan myös, että käyttäjiltä vaaditaan suurempaa tietoisuutta ja tietoon perustuvaa suostumusta heidän toimiessaan verkossa esimerkiksi verkkoyhteisöissä,

l) tutkitaan ja määritetään rajat suostumukselle, jonka hallitukset tai yksityiset yritykset voivat pyytää ja saada käyttäjiltä ja jossa nämä luopuvat osittain yksityisyyttään, koska yksittäisten käyttäjien ja tällaisten instituutioiden välillä vallitsee selvä neuvotteluasemien ja tiedon epätasapaino,

m) rajataan tiukasti ja määritellään tapaukset, joissa yksityistä internetyritystä voidaan vaatia paljastamaan tietoja valtion viranomaisille,

n) tuomitaan hallituksen määräämä sensuuri, joka koskee verkkosivuilta etsittävissä olevaa sisältöä, erityisesti silloin, kun rajoituksilla voi olla tukahduttava vaikutus poliittiseen mielipiteen ilmaisuun,

o) kehotetaan jäsenvaltioita varmistamaan, että sananvapauteen ei kohdisteta mielivaltaisia rajoituksia julkiselta ja/tai yksityiseltä taholta, ja välttämään kaikkia oikeudellisia tai hallinnollisia toimenpiteitä, joilla voi olla tukahduttava vaikutus yksilöiden mielipiteen ilmaisuun,

p) kiinnitetään huomiota siihen, että "esineiden internetin" kehittymisen myötä tietosuojaa ja kansalaisten oikeuksien suojaamista ei pitäisi sivuuttaa,

q) kannustetaan edistämään sisäänrakennetun yksityisyyden suojan periaatetta, jonka mukaan yksityisyyttä koskevat vaatimukset ja tietosuojavaatimukset pitäisi ottaa käyttöön mahdollisimman pian uuden teknologian elinkaaren aikana,

Kansainväliset tavoitteet

r) rohkaistaan kaikkia internetin toimijoita sitoutumaan jatkuvaan internetin perusoikeuksien kehittämiseen, joka perustuu nykyisiin perusoikeuksiin, edistää

niiden toteutumista ja kannustaa uusien periaatteiden tunnustamista; otetaan huomioon, että tässä suhteessa aktiivinen internetin perusoikeuksia edistävä yhteenliittymä on johtavassa asemassa,

s) varmistetaan, että tässä yhteydessä harkitaan monitoimijaista ja -tasoista prosessilähtöistä aloitetta sekä maailmanlaajuisten ja paikallisten aloitteiden yhdistelmää internetin käyttäjien oikeuksien määrittelemiseksi ja niiden suojelemiseksi, varmistaen samalla menettelyn oikeutus, vastuuvelvollisuus ja hyväksyntä,

t) kannustetaan EU:ta osallistumaan aktiivisesti eri kansainvälisiin foorumeihin, joilla käsitellään internetin maailmanlaajuisia ja paikallisia näkökohtia, esimerkiksi Internetin hallintofoorumiin (IGF),

u) osallistutaan yhdessä kaikkien asiaankuuluvien EU:n toimijoiden kanssa eurooppalaisen internetin hallintofoorumin perustamiseen, joka arvioisi kansallisista internetin hallintofoorumeista kertynyttä kokemusta, toimisi alueellisena keskuksena ja välittäisi tehokkaammin Euroopan laajuisia kysymyksiä, kantoja ja huolia tulevilla kansainvälisillä internetin hallintofoorumeilla;

o

o o

2. kehottaa puhemiestä välittämään tämän suosituksen neuvostolle ja tiedoksi komissiolle.

11.6.2008

EHDOTUS SUOSITUKSEKSI NEUVOSTOLLE (B6-0302/2008)

työjärjestyksen 114 artiklan 1 kohdan mukaisesti

Stavros Lambrinidis

turvallisuuden ja perusvapauksien vahvistamisesta internetissä

Euroopan parlamentti, joka

– ottaa huomioon Euroopan ihmisoikeussopimuksen ja Euroopan unionin perusoikeuskirjan ja erityisesti sen henkilötietojen suojaamista, sanan- ja tiedonvälityksen vapautta sekä yksityis- ja perhe-elämän suojaa koskevat artiklat,

– ottaa huomioon viimeaikaiset aloitteet vakavan rikollisuuden ja terrorismin paljastamiseksi ("Check the web" -hanke) ja viimeaikaisen ehdotuksen terrorismin torjunnasta 13. kesäkuuta 2002 tehdyn neuvoston puitepäätöksen 2002/475/YOS muuttamiseksi, kuten myös ehdotuksen henkilötietojen käsittelystä ja yksityisyyden suojasta sähköisen viestinnän alalla annetun direktiivin 2002/58/EY tarkastamiseksi,

– ottaa huomioon Euroopan neuvoston, Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön (OECD) ja Yhdistyneiden kansakuntien (YK) tekemän työn niin rikollisuuden ja verkkorikollisuuden torjumisen kuin myös perusoikeuksien ja -vapauksien kunnioittamisen puolesta myös internetissä,

– ottaa huomioon eurooppalaisten tuomioistuinten ja kansallisten perustuslakituomioistuinten viimeaikaiset tuomiot ja erityisesti Saksan perustuslakituomioistuimen (BVerfG) tuomion, jossa tunnustetaan erillisoikeus tietotekniikkajärjestelmien luottamuksellisuuden ja koskemattomuuden suojelemiselle,

– ottaa huomioon työjärjestyksen 114 artiklan 1 kohdan,

A. toteaa, että internetistä on tullut maailmanlaajuisesti erityisen tärkeä väline sananvapauden käytölle ja taloudellisen toiminnan kehitykselle; katsoo, että tässä yhteydessä on erityisen tärkeää, ettei rikollisuuden eikä julkisten tai yksityisten toimijoiden vallan väärinkäytön torjunta rajoita internetin mahdollisuuksia,

B. toteaa, että internet-ilmiötä on sen maailmanlaajuisen ulottuvuuden, nopean kehityksen ja teknisen erityisyyden takia vaikea valvoa yksinomaan kansallisella lainsäädännöllä ja että aloitteita pitäisi tehdä nimenomaan kansainvälisellä tasolla yksilön turvallisuutta koskevien oikeuksien, yksilön vapautta suojelevien oikeuksien ja myös yksityiselämää suojelevien oikeuksien suojelemiseksi,

1. antaa neuvostolle seuraavat suositukset edellytysten luomiseksi:

   a) kansallisten lainsäädäntöjen harmonisoinnin mahdollistamiselle Euroopan unionin sisällä koskien vaatimuksia perusoikeuksien suojelemista internetissä,

   b) keskustelun vahvistamiselle kansallisten ja eurooppalaisten lainsäätäjien kuten myös kansallisten ja eurooppalaisten tuomioistuinten välillä,

   c) keskustelun edistämiselle kaikkien internetissä toimivien ja sen vaikutuspiirissä olevien, erityisesti internet-operaattoreiden ja käyttäjien välillä,

   d) tarvittavien sopimusten solmimisen edistämiselle kansainvälisellä tasolla kahdenvälisissä (erityisesti transatlanttiset suhteet) ja monenvälisissä (Euroopan neuvoston, OECD:n ja YK:n puitteissa tehtävät aloitteet) suhteissa;

2. kehottaa puhemiestä välittämään tämän suosituksen neuvostolle ja tiedoksi komissiolle.